

MAGYARÁG

Proprietar: „Frima” S. A. inreg. la Trib.
Bihor Fsoc. 1798—1938Administrator delegat și girant responsabil
Văduva lui PÁSZTOR EDE

Fondator: PÁSZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr Zoltán Eugen

Inregistrat în registrul Publicațiilor: Tribunalul Bihor Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Redacția și admin. Oradea-Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Litvinov kijelentette, hogy Oroszország helyt áll Csehszlovákiáért

Prága, szept. 1. A prágai angol követ a napokban Berlinbe utazik, hogy Hendersont pontosan tájékoztassa a csehszlovákiai helyzetről és a megállapodás lehetőségéről.

Az angol lapok hangsúlyozzák, hogy ámbátor a helyzet lényegesen enyhült, a feszültség tovább is fennáll.

A Szlovenszki szlovák lap az új angol önkormányzati tervekről azt írja, hogy az nem elégíti ki a szlovákokat, az önkényes, mely szétdarabolja a szlovák egységet és megakadályozza a szlovák számbeli fölény érvényesülését.

Oroszország nem enged...

Prága, szept. 1. A „Prager Abendzeitung” című lap értesülése szerint Németország diplomáciai lépéseket tett Moszkvában. A moszkvai német követ felkereste Litvinovot és biztosította a külügyi népbiztost arról, hogy a Szovjetnek nem kell tartania a német—olasz—japán kommunista-ellenes egyezménytől, mert ez az egyezmény nem jelent szövetséget. Az orosz—japán konfliktus idején Németország részéről tanúsított semlegesség bizonyosságát adta Németország jószándékainak a Szovjet iránt.

A követ ezután kifejtette, hogy Németország meg akar egyezni Csehszlovákiával, de ha a megoldás késik, Németország kénytelen lesz „minden eszközzel” közbelépni. A közbe lépésnek azonban nem lesz más célja, mint a rend helyreállítása. Berlin reméli, hogy

Moszkva nem esik majd abba a hibába, hogy ezt az interven- ciót támadásnak minősítse.

Litvinov nyugodtan végighallgatta a német követ fejtegetéseit, majd kijelentette, hogy

bármilyen német csapamozdulat Csehszlovákia területén, automatikusan maga után vonja a Szovjet részéről Csehszlovákiának adott biztosítékokat.

dés, hogy vajjon Európa öngyilkosságot akar-e elkövetni? Az angol diplomácia tevékenysége példát mutat arra, hogy miképpen lehet küzdeni ez ellen a gyáva fatalizmus ellen. Európa sorsa jelenleg Hitler kancellár kezében van letéve. A kancellár gyakran a béke bajnokának mondja magát és nincs ok arra, hogy ezt kétségbe voják. De még, ha az egyik táborban háborus szándék is álna fönt, a béke sorsa felett akkor sem kell előre kétségbe esni, sőt mindent el kell követni a háborus szándék megfélemlítésére, vagy leszerelésére.

Runciman lord titkárságának közlése szerint, a titkár szerda délelőtt tizenegy órakor Kundt szudéta-német képviselőt fogadta, titkára Ashton Gwatkin pedig Marienbadba utazott, itt Henleinnal tárgyalt majd Prágába utazott.

TÁVIRATOK:

RÓMÁBAN TÁRGYAL
A BOLGÁR KIRÁLY

Róma. — Boris bolgár király ma délelőtt Mussolinit fogadta, akivel hosszasan tárgyalt.

SEBESULTEK...

Róma. — Ma Nápolyba 762 sebesült érkezett a spanyol frontról.

SZTRÁJK MEXIKÓBAN

Mexiko. — A szakszervezetek egyik tartományban általános sztrájkot proklamáltak. A sztrájkban résztvettek a vasutasok is.

Henderson még sokáig szándékozik Berlinben tartózkodni

London, szept. 1. Megírtuk, hogy Henderson berlini angol nagykövet szerdán délután elindult a londoni repülőtérre Berlinbe. A repülőgépre szállása előtt ezt mondta:

— Azt hiszem, hogy most jóideig Berlinben maradok.

A Star című lap azt írja, hogy Henderson meg akarja győzni a német kormányt, hogy a prágai kormány kantonszerű megoldási terve jelentékeny haladást jelent és

további tárgyalások alapjává, nem pedig ajánlatnak tekintendő.

Halifax angol külügyminiszter szerdán délután a londoni lengyel követtel, majd Massaryk londoni cseh követtel tárgyalt, ezután pedig Churchill-lel folytatott megbeszélést.

„Hidegvér és nyugalom”

Kennedy londoni amerikai nagykövet az „Ewening American” című lappal rádió távbeszélőn beszélgetett s ezeket mondta az európai helyzetről:

— A jelszó a jelen pillanatban: hidegvér és nyugalom. A dolgok távolról sem olyan rossz-

szak, mint amilyennek látszanak. Fő dolog, hogy sem Amerika, sem Európa közvéleménye ne veszítse el a fejét.

Párisban bizakodó a hangulat

Páris politikai köreiből megelégedéssel állapítják meg a nemzetközi helyzet enyhülését és rámutatnak arra, hogy a szerdai német lapok hangja

már lényegesen enyhült volt. Párisban ezt az angol kormány mérsékelt és mérsékelő bölcs magatartásának tudják be. A Temps hangoztatja, hogy a derültebb légkör első sorban az angol diplomácia csodálatra méltó kitartásának köszönhető. Éppugy nem lehet elkerülhetetlen háborúról beszélni, mint ahogy nincs elkerülhetetlen öngyilkosság sem. Most az a kér-

30 ezer házat döntött romba a vihar Tokióban

Tokió, szept. 1. A japán fővárosban és környékén borzalmas felhőszakadás pusztított. A víztömegek rettentő erővel zúdultak Tokióra. A lakosság rémülten menekült a házakból, melyek kártyavárként omlottak össze. Harmincezer ház omlott össze egyetlen éjszakán. A vihar borzalmas pusztítást végzett mindenütt. A kikötőkben hajókat fordított

fel, a vasutak megálltak, mert a vasuti töltéseket mindenütt elmosta az ár. Egy horgonyváról elszakadt angol gőzös a

tengeren összeütközött egy teherhajóval. A jelentések megjegyzik, hogy harminchat éven volt ilyen vihar Japánban.

Földcsuszamlás hatvan haloítal

London, szept. 1. Tokiói jelentés szerint az észak-koreai Chuto vasuti állomáson, a vasutépítési munkálatoknál földcsuszamlás miatti óriási sze-

rencséflenség történt. A leomlott földtömeg alól eddig hatvanhat haloítal és tíz sebesült ástak ki. Három munkás sértetlen maradt.

Intimitások Sztalinról

1. A diktátor szerelme. 2. A billiárd-mániákus fia

Páris, augusztus.

Sztalin egyetlen egyszer könnyezett életében. Ez a tehetetlen, egész egyéniségével diszharmónikusnak tetsző ellágyulás 1932 november 8-án fogta el, amikor második felesége, Nadiezsda Allelonieva kiszívenedett. Ezt az asszonyt, egy pétervári lakatos leányát, aki 22 évvel fiatalabb volt nála, Sztalin a Doriót-pók szerelmével szerette. Két nappal a haláleset előtt, még együttültek a moszkvai „Nagyopera” páholyában: s így a gyászírhihetetlenül hangzott, a legkülönbözőbb mendemondáknak adva tápot. Végül is a közhit mindig hajlamos lévén a regényes megoldásokra, a méregben állapotodott meg. A gyilkos adag — a legenda szerint — Sztalinnak volt szánva, de gyanútlan önfeláldozással az asszony fogyasztotta el.

Valóban, Nadiezsda Allelonieva a diktátorért pusztult el noha a legkevésbé sem méregátlal. A halál oka hashártyagyulladás volt, pontosabban a túlkései orvosi közbelépés. A fiatalasszony, aki éppen úgy rajongott a diktátorért, mint Sztalin érte, a férje iránti tapintatból eltitkolta fájdalmait. Később azután már nem lehetett segíteni.

A temetést, köztudomásúlag, politikai izgalmak előzték meg. A párt néhány vezető tagja és különösen az egyházellenes küzdelem irányítói azt követelték, hogy Nadiezsda Allelonievát hamvasszák el. Sztalin minden felekezeti averziója dacára, ragaszkodott a szokványos elhantoláshoz.

— Borzasztó a gondolat is, hogy egy óra alatt hamuvá válik. — Kiáltotta.

Nyilván az a tökéletes és talán páratlan konstitúciós életősztör, amely Sztalint áthatja, nem viselhette a krematorium gépies és villárgyors munkájának fantáziáját. Végül is az egyszerű temetés mellett döntöttek: s Nadiezsda egy régi apácakloster cintermében helyezték örök nyugalomra.

A fölöttébb tekintélyes és megbízható svájci „Weltwoche” nyomán terjedt el a hiedelem, hogy Sztalin a temetés napján ismerkedett meg Anna Vladimirovnával. A koporsóra amely mögött gyalog lépdelt a diktátor, az asszonyok szirmokat szórtak alá. Vladimirovna, az idősebb, magános varrónő hatalmas csokrot dobott le, amely Sztalin elé esett. A diktátor felpillantott, a szemek összeakadtak: s ez volt az ismeretség.

Giccs. A haláleset után Sztalin heteken át szótlan volt: s az egyedülállóan vak, beteg, rákos asszonyt, amely a mélyen és szenvedve gyászolók

gőgje. A temetés után negyde- évvel beszélt először nővel, Kaganovitsnak, a közlekedésügyi népbiztosnak fiatalabb húgával egy verbő és vitára mindig kész mozgalmi hölgygel, aki máig is eszmei barátnője. E leánynak azonban azonkívül, hogy szórakoztatnia kellett Sztalin szellemét, megváltva a gyász magányának alacsonyrendű állapotából, nem volt egyéb szerepe s kötelessége.

Két évvel a temetés után, látogatott el csak Sztalin az apácakloster cintermébe. Itt akadott össze először, majd ettől kezdve többször Vladimirovnával, aki a huga sírját gondozta. Azok, akiknek halottjuk van, mindig külön kasztot alkotnak, s e kasztnak tagjai osztonösen megkeresik egymást, mint Párisban is, ahol fekete ruhában és fátlyallal fedve ülnek egymás mellett, némán, a Luxembourg-kertek az Apolló-szoborral szembeeső, hársakkal és fűzfákkal fedett sétányán.

Eladdig varrónő volt Anna Vladimirovna, aki gazdag nagyiparos családból származik, amely a forradalommal tönkrement. A párisi fehér-orosz sajtó a misztikus O. hercegnő néven említi. Am tudni kell, hogy az orosz enigrációt — ennek a kórnak az analizisét fel kell még állítani — képtelen és mulatságos nagyvási mária ragadta el. A számkivetettek körében a legkisebb rang a grófi, a volánok mellett csupa menekült herceg ül, a jóteknony irodákban tábornokok koldulnak. A minap a „Coc d'Or” című orosz éterember, a Pantheon mellett, kinos botrány tört ki, mert egy gyanútlan és elégedetlen angol inryenc a konyhamestert nem Excellenciának hanem egyszerűen szakács urnak szólította. Az egyik filmgyár hirdetését tett közzé, hogy a cári udvarról szóló filmjének terephű díszletezéséhez néhai udvaroncot keres. Kétezerrel jelentkeztek, megannyian az Urban boldogult Atyuska bizalmasai. Kéregnek, éheznek, fagyoskodnak és gyakorta széíhámolnak is, de balsorsuk olcsó kompenzációjaképpen egytől-egyig az elvesztett előkelőség mákonyában élnek: s ha a hidak tövében kikandikáló lábujjal és cump-lisan, darab keréyyrel a zsebükben, összetalálkoznak, reverenciával meghajolnak és kegyelmes-urazzák egymást.

A grandszenyőri álmodokódvilágában járdeközt meg Anna Vladimirovnát a hercegnő minőségével. Legkell azonban nyugodni abban, hogy egyszerű iparos-sarj és varrónő volt, ami — a fogadván a középeurópai társadalmi mércét — már az is emelkedést jelent az első feleséggel, egy cipész gyermeke és nyom-

dai segédmunkásnő, valamint második feleséggel (egy lakatos gyermeke és gyári szövőlány) szemben. Mindenesetre, az ismeretség után néhány héttel már a külügyi népbiztos-ság tisztviselője volt Anna Vladimirovna s reggelenkint az ügyiratokkal ő jelentkezt a diktátornál kihallgatásra. E pozíciójából azonban abban a pillanatban, amikor személyével kapcsolatban megindultak a suttogások, kibukott. Sztalin egyénisége egyrészt távol áll minden prófánságtól. Radek írja meg, hogy egyszer egy hitvány erotikus folyóiratot lapozott. Sztalin belepillantott az újságba és így szólt:

— Egyáltalában nem hihető, hogy akadjon valaki, aki érdeklődjék az ilyen nyomtatványok iránt...

Másrészt a diktátor önkényur a szerelmi életében is. S miután nincs becseltesebb hatalom, mint az elzárkózottság, tehát horrorja van magánéletének minden publikálásától. Így történt, hogy Anna Vladimirovnának a hivatalból könyörtelenül távoznia kellett.

Először a Kreml közelében egy szoba-konyhás lakásban húzódott meg. Most két szobája van és szolgálóleányt tart.

E két szobából lehet leginkább arra következtetni, hogy Sztalin ellágyulóan és szenvedélyesen szereti.

A diktátor ugyanis megvet minden illetéktelen segítséget és nepotizmust. Legidősebb fia például, a 27 éves Jakov, aki első házasságából származik, — egyszerű gyárimunkás Moszkvában. Sztalin soha, egyetlen szóval, s egyetlen gesztussal sem protegálta ezt a gyermeket, akit közepes értelmiségű és parlagi hajlandóságu embernek tart. Jakov egyébként billiárdjátékos s mint ilyen, a legkitünőbb amatőr. A diktátor

Két szélhámos gazda meg akarta zsarolni a szigeti telekkönyvi igazgatót

Különös zsarolási ügy foglalkoztatja a máramaroszigeti hatóságokat. Dragos Constantin telekkönyvi igazgató irodájában megjelent Codrea Vasile kabalapataki földmives, aki előadta, hogy Bleda Tudor, ugyancsak kabalai gazdának rendkívül súlyos terhelő adatai vannak az igazgató ellen és a napokban el is küldi feljelentését a minisztériumhoz.

— Tanácsos volna, ha meg egyezne Bledaival az igazgató ur, — mondta Codrea.

A telekkönyvi igazgató zavart színlével, hétfő délelőttre magához rendelte a két földművest, akiknek 20 ezer lej

azonban lenézi, megveti ezt a kézügyességet, amint megvetés sel töltötte el fiának minapi házassága is, anélkül azonban, hogy akár egyetlen szemrebbenéssel is tiltakozott volna. A menyét nem fogadja, Jakovot a legritkábban. Álláspontja az, hogy fia koránál fogva tanácsra és parancsra illetéktelen, egyéniségénél fogva segélyre méltatlan. A diktátor sarja hát még az előmunkásságig se bírja felvinni, műhelyek mélyén rostokol és ste rohan a dákóért.

De egyébként is elveti a női ládi politikát. Második házasságából két gyermeke származott: a 18 éves Vassili és a 12 éves Svetlana. Ezekért rájong, a Nadiezsda Allelonieva iránti szerelmét itvitte rájuk. De azért egyetlen rozduata sincs értük: éppen úgy nevelődnek, mint egy statisztikai kishivatalnok gyermekei. A lányka a 25-ös számú moszkvai középiskolába jár, dicsérik és kárhoztatják, kitüntetik és megfenyítik, teljesen közönyös az apa minősége és jellege.

Sem rokonért, sem barátért, sem jó barátért nem látt még közbe Sztalin. Egyedül Anna Vladimirovnáért. Kijárt neki, s ez a moszkvai viszonyok között nem is olyan jelentéktelen ügy — egy kétszobás lakást.

Egy élet egész gesztiojának, egy egyéniség teljes maníéréjének feladását jelenti ez a protekció. S az a tény, hogy a csöppnyi lakásba cséledet rendelt ki.

Ha a fényképeknek, amelyek itt fekszenek előttem, hírné lehet, festőien szép és hideg arc Anna Vladimirovnáé. Lehet, hogy e nőbe, akinél 24 esztendővel idősebb, a már közel 60 éves diktátor, szerelme Sztalin. A kapcsolatról, ha eltekintünk a revük pletykáitól, nem lehet semmi bizonyosat sem tudni. Állítólag döntő befolyással van rá a néhai varrónő, aki egyébként nem tagja a pártrak s nem nevezhető kommunistának. Ezért politikai izgalmak torzognak a személye körül, anélkül, azonban, hogy Sztalin ez utolsó szerelmét megtéríteni igyekezzék.

ígért, ha elállnak a feljelentéstől. Dragos a földművesek távozása után jelentést tett a vezetőügyésznek.

Hétfőn délután 3 óra előtt két rendőrkommiszár rejtőzött el az igazgató fogadószobájának szekrényeiben. Előzőleg azonban lejegyezték az elkészített 20.000 lej száriaszámait. Három óra után Codrea Bleda megjelentek az irodában, de miután átvették a pénzt, a rejtkehelyükről előugró rendőrtisztek letartóztatták őket.

Kiderült, hogy a szélhámos gazdáknak nem ez az első zsarolási kísérletük.

Átadták őket az ügyésznek.

Még péntek déli 12-ig jelentkezhetsz a BUDAPESTI SPORTVONATRA

Wagons - Lits / Cook és Europa
menetjegyi irodákban, Oradea B-dul Regele Ferdinand.

A különvonal utasai Budapesten a

„METROPOLE”-ba szállnak
Rákóczi-út 58. a város szívében.

150 modern szoba 4— pengőtől, teljes penzió 9— pengőtől.
Patináshírű kiváló konyha. Valódi ardeali Flekkenkülönle-
gességek. Estéként szegedi Farkas Jóska cigányzenekara,
d. u. és este Virány-jazz. — Tánc. — Perényi Lili énekel.

Munkában a fiatalság

Bucuresti. Csaknem minden-
nap hosszú névsor jelenik meg
azokról az állami alkalmazot-
takról, akik becsületes mult
után a megérdemelt nyugalom
ba vonulnak. A törvényt meg-
szegő vagy hivatalos hatalmuk
kal visszaélő egyéneket min-
den további nélkül menesztik
az állami szolgálatából. Nagy
változások történtek a bírói
karban, az elemi iskoláknál, a
technikai személyzet körében
és a közegészségügyi hivatalok
nál.

A megüresedett helyeket a
fiatal nemzedék felkészült tag-
jaival töltik be. A fiatalságnak
ezzel alkalmat adnak arra,
hogy a teremtő munka mene-
tébe bekapcsolódva, erejének
teljes lendületével vigye előre
az ország felvirágoztatásának
magasztos művét.

Az ország egész fiatalságát
munkára szölitették. Az ifju-
ságnak meg kell mutatnia,
hogy mit tud. Tetteikkel kell
bebizonyítani, hogy a hozzája
fűződő reményeket nem hazud-
tolja meg.

Eppen ezért a cselekvésre
indított ifjúságnak bele kell
illeszkednie az új idők ütemé-
be, egyetlen disszonanciának,
egy homokszemnek sem sza-
bad zavarnia az államgépezet
működésének sima menetét.
Dolgozni kell és ismét dolgoz-
ni. Sok tennivaló akad az or-
szágban. A fiatalság erejét és
elkeseredését ezeknek az új al-
kotásoknak a szolgálatába kell
állítani, mert nélkülük a célki-
tűzések nem valósíthatók meg.

Kétségtelen, hogy a termelő
munkára szölitett fiatalság tel-
jes igyekezetével siet a kijelölt
helyekre, hogy együttes erőfe-
lszítéssel sikeresen mozdítsák
elő az általános fellendülést.
Az állam, amikor ezt a magas
küldetést az ifjúságra biz-
ta, bebizonyította, hogy bizik a
jövő reményében. Amikor ar-
ról van szó, hogy az ország fej-
lődése érdekében az összes erő-
ket egyesítsék, az „öregek”
mellől a fiatalság lendülete
sem hiányozhat. A két nemze-
dek: az egyik, amelyik túl van
már élete delén és a másik,
amelyik most indul el a tettek
mezén — kéz a kézben, a ha-

zaszeretet érzésében egyesült
szívvvel halad a biztató megvaló-
sulás felé.

Utszéi fának rohant a társasgépkocsi

Nyolc súlyos, tizenöt könnyebb sebesült

Berliri jelentések szerint
Walterhausen közelében egy
társasgépkocsi az utszéi fá-
nak rohant. A gépkocsi dara-

bokra tört, nyolc utasa súlyo-
san, tizenöt pedig könnyebben
megsérült.

Csak névre szóló behívó alapján kötelesek jelentkezni felülvizsgá- latra a szolgálat alól felmentettek

Az érdekeltek levelezőlapra közölik
a hadkiegészítő parancsnoksággal

A Timpul írja: A katonai
felmentettek és szolgálatra al-
kalmatlanok felülvizsgálására
vonatkozólag illetékes helyről
a következő részletes felvilágo-
sításokat közlik:

A felülvizsgálást végző orvo-
si bizottságok előtt csak azok
kötelesek megjelenni, akik be-
hívót kapnak. Aki nem kapott
névre szóló behívót, annak
nem kell jelentkeznie.

A katonai hatóságok felszó-
litják azokat a felmentetteket,
akik időközben lakóhelyeiket
megváltoztatták, hogy új lak-
helyüket egy levelezőlapra ha-
ladéktalanul közölik az illeté-
kes hadkiegészítő parancsnok-
ságokkal.

A behívókban a hadkiegészí-
tő parancsnokság feltünteti,
hogy melyik orvosi felülviz-
sgáló bizottság előtt köteles a
felmentett megjelenni?

A közlemény befejezésül han-
goztatja, hogy minden esetle-
ges felvilágosításért az érde-
keltek az illetékes hadkiegészí-
tő parancsnoksághoz fordulhat-
nak, mint olyan szervhez,
amely minden egyes kérésüket
elintézheti és a szükséges fel-
világosításokat megadhatja.

Azok, akiknek nincs állandó
lakhelyük, olyan címet tartoz-
nak megjelölni, ahol a leghosz-
szabb ideig tartózkodnak.

Gyermekeket szült a vonatban egy aradi asszony

Nagy izgalmat keltett a ma
reggel Nagyváradról Arad felé
jövő személyvonat utasai kö-
zött, hogy egy Szalortán vo-
natra szállt aradi illetőségű
asszony, Horváth Teréz, gyer-
mekeket szült a vasúti kocsi-
ban. A nem mindenrapi eset nagy

riadalmat keltett a vonatban,
mert sem orvos, sem bába nem
volt az utasok között s így a
szülésnél csak néhány asszony
segédkezett. Végül mégis sike-
rült világra hozni a gyerme-
ket, aki azonban halott volt.
Ha életben maradt volna, a ro-

bogó vonatban napvilágot lá-
tott gyermek születési bizonyít-
ványát kiállító hatóság nehe-
zen tudta volna megállapítani,
hogy a vonat melyik köz-
ségi területén robogott, amikor a
golya meglátogatta Horváth
Terézt.

A víz alá bujt a végrehajtó elől

Amerikában olyan eset tör-
tént, amelyet tényleg csak a
mai civilizált kor eszközeivel
lehet magyarázni. Elt Montreal-
ban egy Christensen nevű
kapitány, aki elvált a felesé-
gétől és tartásdíj fizetésére
kötelezte magát. Mivel azon-
ban ezt a kötelezettségét nem
tartotta be, ennek következté-
ben elvált felesége kérte a bi-
rórágot, hogy foglalja le a ka-
pitány vagyonát.

Ez a vagyon nem volt egyéb
mint egy tengeralattjáró, ame-

lyet a kapitány mint kimus-
trált holmit vásárolt az ameri-
kai haditergészettől. A ten-
geralattjárót azután kijavít-
tatta és azóta ezzel barangol a
tengeren.

Amikor a hatóságoknak tu-
domására jutott, hogy a ka-
pitány megérkezett a kikötőbe,
a végrehajtó azonnal kísértett
hogy a tengeralattjárót lefog-
lalja. A kikötőben a végrehaj-
tó rendőri kísérettel csónakba
szállt és a tengeralattjáró
elő vonult, ahol ki akarta hir-
detni a foglalási végzést. A ka-

pitány nyugodtan hallgatta vé-
gig a hivatalos okmány feld-
vasását, utána pedig válasz he-
lyett intett embereinek és a
következő pillanatban a végre-
hajtó elképedésére a tenger-
alattjáró süllyedni kezdett,
majd teljesen eltűnt a hatósá-
gi emberek szeme elől. — A
végrehajtó — mit tehetett
volna egyebet — visszatért a
hivatalba, mert a végrehajtók
még Amerikában sincsenek
olyan modernül felszerelve,
hogy a tenger mélyébe követ-
hessék az adókat...

A faexportőrök szindikátusának elnöke nyilatkozott a „Magyarságnak”:

Miért emelkednek a faárak?

A napokban Nagyváradon tartózkodott Tilea Viorel, a S. E. L., a romániai faexportőrök szindikátusának elnöke. A SEL nagyfontosságú tanácskozást tartott, amelyen résztvettek a szindikátus vidéki tagozatainak vezetői és az ülés nagy jelentőségére való tekintettel résztvett azon Tilea Viorel elnök is.

A fa — úgy látszik — nem csak a fogyasztóknak képezi legfőbb gondját, de gondot ad az exportőröknek is. A mai ára ugyan — amely régen nem látott magasságokba emelkedett —, azt engedi sejtetni, hogy a fa a fogyasztókon ki-

vül mindenkinek örömet okoz, azonban úgy látszik, ebbe a nagy örömbé is vegyül némi ürm. A fadrágaság ugyanis már kezd olyan veszedelmes méreteket ölteni, hogy az a fogyasztó közörség megdöbbenésén kívül magára vonta az illetékes körök figyelmét is. Ehhez hozzájárul még az is, hogy fahiány mutatkozik és

egyes városok, például a főváros faellátása akadályokba ütközik.

Természetes tehát, hogy az illetékes hatóságok felfigyeltek a „fára” és erélyes intézkedésekkel igyekeznek odahatni, hogy a főváros faellátását biz-

tosítsák és a fa ára ne lépje túl a megergedett határokat.

Mitita Constantinescu gazdasági miniszter intézkedései a jelek szerint meghozták a várt eredményt és a miniszter a cél érdekében nem törődött azzal, hogy bizonyos érdekeket sérteni fog.

Ezek között voltak az exportőrök érdekei is és a faexport, különösen a Magyarország felé irányuló faexport nehézségekbe ütközik. A SEL a romániai faexportőrök Szövetsége, most azért ült össze, hogy megtárgyalják az eseményeket és igyekezzenek olyan megoldást találni, ami megfelel az exportőrök érdekeinek.

Egész öltönyre kabátára
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potom áron
most érkezett
Steiner maradékos
Calea Victoriei 3. az udvarban

tettel a fővárosi fahiány és a magyarországi export akadályaira.

— Miniszter ur, nincs valami összefüggés a fahiány és a Magyarország felé irányuló faexport között?

Tilea elnök elhárító mozdulatot tesz:

— Nincs. Nem is lehet. Bukarest faszükséglete 120.000 vagon, az országé csaknem 400 ezer vagon. Mit számít ennél a hatalmas mennyiségnek a Magyarország felé irányuló 2000 vagon export?...

A kérdésre nem tudunk válaszolni. Sőt, újabb kérdésünk sincs már. A nyilatkozat értelmé az, hogy a faexportőrök szindikátusa elhárítja a faárak emelkedésének ódiumát. Nincs fa... és az árak, talán még ez alatt a beszélgetés alatt is tovább emelkedtek. Percről-percre, méterenként 400 felé.

(t.)

Fenntartják a magyarországi faexportot

Az ülés egész délelőtt tartott és a délelőtti tanácskozások után Tilea elnök fogadta a „Friss Ujság” munkatársát és nyilatkozott a tárgyalások eredményéről. Tilea Viorel határozott szavakba önti nyilatkozatát és a következőket jelentette ki:

— A szindikátus elnöksége elhatározta, hogy

fenntartja a Magyarország felé irányuló faexportot, de ugyanakkor enged a kormány óhajának is és jelentékeny famennyiséget juttat a főváros faellátásának biztosítására is.

— A SEL, a faexportőrök szindikátusa maga is azon van, hogy megkönnyítse a helyzetet és minden alkalmat felhasznál, hogy a kormány segítségére legyen.

— Most mind a két kérdés, a Magyarország felé irányuló export és a fővárosrak szállítandó famennyiség kérdése — tanulmányozás stádiumában van és a kalkulációs bizottság jelentése alapján fogjuk a határozatot a gyakorlatban megvalósítani.

A tömören megfogalmazott nyilatkozat után szerettünk volna felvilágosítást kapni arra vonatkozóan, hogy mi okozta az idén a faárak ilyen hirtelen és szokatlan áremelkedését és mi az oka a fahiánynak?

Tilea elnök válasza még rövidebb:

— Nincs fa.

Majd kiegészíti szavait:

— Nem vágta. Az erdők famennyisége csökkenőben van.

Azutár csendesen, szinte önmagától kérdezi:

— Rossz a helyzet? Jövőre még rosszabb lesz.

Egészen belehevül:

— Az erdők sem kiirthatatlanok. A fatermelést sem lehet a végtelenségig fokozni. Az erdők kevesebb fát képesek ad-

ni. Ezen a téren csak rosszabbodhat a helyzet.

A fa exportra való a szén fűtésre...

— És kegyelmes ur szerint, mit lehetne tenni? Mi volna a segítség?

— Én, mint fás, csak azt mondhatom, hogy rá kell térni a szénrel való fűtésre. Mindenki rakja meg a kályháját szénrel és tüzeljen szénrel.

A praktikus tanács után a fahiány és az export kérdésre térünk vissza. Különös tekin-

Tömeges élelmiszer-mérgezés Szófiában

Szófia, szept. 1. Az egyik külvárosi pék mérgezett tésztát árusított. Eddig körülbelül 200 munkást és gyermeket szállítottak kórházba, akik a tésztából fogyasztottak. Utven betegnek az állapota rendkívül súlyos. Eddig még nem tudták megállapítani, hogy a megbetegedéseket milyen méreg idézte elő.

Éjszakai rablótámadás az országuton

Arad, szept. 1. — Vakmerő rablótámadás történt az elmúlt éjszaka az aradmegyei Ópálos község határában. Agrisi gazdálkodók fejszével rátámadtak két biharmegyei parasztgazdára, akiket kiraboltak.

Condrea Traian és Grozav Petru alsókristyori (Biharmegye) gazdálkodók az elmúlt éjszaka érkeztek gyalog Cpálos községbe ahol különböző elintézni valójuk volt. Mielőtt még elérhették volna a falut, az országuton váratlanul szembetalálkoztak másik két parasztemberrel. Ezek utjukat állták, majd pedig egyikük fejszét huzott elő kabátjából és felszólították a békésen haladó embereket, hogy adják elő a pénzüket. Ezek eleinte tiltakozni próbáltak, mire a két ismeretlen rájuk támadt és erőszakkal elszedték a pénzüket, mint egy 2500 leit. Az éjszakai támadók ezután futva, a község irányába elmenekültek. Condrea és Grozav szintén a községbe jettek, ahol a történetekről még az éjszaka folyamán jelentést tettek a csendőr-

őrsön. Néhány órai nyomozás után a csendőrség letartóztatta a rablótámadás tetteseit Blagaila Gheorghe 35 éves és Bisorca Avram 50 éves agrisi férfiak személyében. Kihall-

gatásuk alkalmával beismerték tettüket, az elrabolt pénzt is megtalálták náluk. Ma délelőtt mindkettőjüket behozták az aradi ügyészségre, ahol elrendelték letartóztatásukat.

Egy 5 éves gyermek halálos kimenetelű balesete

Szerbszentmárton községben tegnap délután halálos kimenetelű szerencsétlenség történt, amelynek áldozata egy ötéves kisgyermek. Draganszki Dragomir ottani gazdálkodó eltávozott lakásáról és az egyik szobában hagyta megtöltött revolverét. Ötéves Sava fia a szobában tartózkodva rábukkant a revolverre, magához vette és gyanútlanul játszodozni kezdett vele. Ekkor betoppant a szobába nagybátyja, Draganszki Strcia, aki rémülten vette észre a kisgyermek kezében a töltött revolvert. Azon-

nal hozzá lépett és ki akarta venni a kezéből, azonban a fegyver elsült és a golyó a kis fiu fejébe furódott. A seb halálos volt, a szerencsétlen gyermek holtan terült el. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a golyó az orrnál hatolt a fejbe és széttroncsolva az agyvelőt a tarkónál jött ki. A csendőrség megindította vizsgálatot és az ügyészséghez beküldött jelentése szerint a végzetes tetért a nagybácsit nem terhelte felelősség. A kisgyermek tragédiája az egész környéken mély megdöbbenést keltett.

Becsületes, jómodu, szorgalmas...

Csupa jót mondanak a gyilkossággal gyanúsított Dézsiről

Tegnap óta ismét a Tóthféle gyilkosságról beszélnek Nagyváradon. Letartóztatták Tóth állítólagos gyilkosát, Dézsi Géza 32 éves cipésmestert és uton utfélen hallatszik a kérdés: — hogyan tehetett? Vajjon megtette?

Dézsi Géza nem teljesen ismeretlen ember Nagyváradon. Igen sokan ismerik, mint sportembert és mint iparos üzletembert.

Dézsi 32 éves, a középmagas alával valamivel magasabb, izmos, kispotolt, jóalakú, szőke erősen göndör fiatalember. Néhány esztendővel ezelőtt a Törökviszín színeiben futballozott. Futballjátékos volt a fivére Árpád is, aki a futball áldozata lett. Olyan szerencsétlenül futott össze egy kolozsvári játékoskal, hogy súlyos belső sérüléseket szenvedett és röviddel a szerencsétlenség után meghalt.

Jómodu ember Dézsi

Dézsi Géza cipésmesterséget tanult ki és szorgalmas, ügyes mesterembernek ismerték. A piacra is dolgozott, sátra volt odakünn és árulta saját készítményű cipőit, cipésműhelyében 8—10 segéddel dolgozott. Jómodban élt, örökölt házat vett, eladott és a spekulációját szerencséje kísérte.

— Nem volt erre szüksége, az én drága jó öcsémnek! — sirja el újból és újból meggyőződéssel Mezey Péterné, Dézsi nővére. Mezeiné két nap óta — amióta öccsét őrizetbe vették — állandóan ott tartózkodik a rendőrség környékén és bizakodva várja a híreket:

— Nem lehet gyilkos az én öcsém. Ó, drága Istenem. Ártatlan ő. Nem lehet bűnös.

Ezt ismétli állandóan és érteket hol komoly, alapos indokokkal, hol — a felhevült lelki állapot indokolta — fantasztikus történetekkel támasztja alá:

— Józan életű, becsületes, törekvő munkásember volt az öcsém. Szeretettel élt együtt a feleségével. Két szép gyermekük is van. Egy nyolc és egy tíz éves fiú. Nagyon szerette a feleségét is, meg a gyermekeit is.

— Nem is volt semmi baj addig, míg „az az asszony” a hálójába nem került.

Mezeiné, egy adóperceptor volt feleségéről beszél, akinek a földbirtokos barátja Dézsi házában vett ki lakást. Itt megismerkedtek Dézsiék, szerelem fejlődött ki közöttük, majd az asszonyt állítólag Tóth Istvánval is látták sétálni.

— Annak az asszonynak az „igézete” tette tönkre. Attól

kezdvé megszédült, zavaros életet élt, semmi sem volt jó neki, veszekedett a feleségével, állandóan bajok voltak. „Az” várta mindig a felhúzott rollóval és intett neki. A sátor előtt leste, nem hagyott békét neki. Megzavarta a lelkét, tessék elhinni.

— Pedig szerette a feleségét olyan szépen éltek. Ő maga is morda:

— Én szeretem a feleségem, de megzavart az az asszony. Áldozatul estem. „Megettettem” Nem tudok szabadulni tőle. Pedig szeretem a feleségem.

— Igen, „megettettem”, tessék elhinni. Egyszer hazavitté magához Tenkére és mikor hazajött Géza, napokig „zöldet köpött”. Megmételtyezték „ötét” attól lett olyan.

— Addig nem volt semmi

baja. Józan életű volt, nem volt iszákos, szerette mindenki. Az előbb is itt voltak a futballista barátai, jöttek vagy százan. Hogy sajnálták szegényt, még a murkásai is.

Szórakozásnak vette az autót

— Most még azt mondják, hogy a pénzért tette. Hát nem voltunk mi szegény család. Jó módban hagytak bennünket a szüleink. Házaik voltak. Géza meg vett, eladott, kereskedett a házakkal. Nagy szerencséje volt az üzletekkel. Aztán így vette az autóját is. „A doktor ur” azt mondta neki: — maga idegbajos, fiam. Csináljon valamit, gazdálkodjon valahol nyugodtan, vagy foglalkoztassa magát. Hát így vette az autót

Lindbergh ezredes Kolozsvárra érkezett

Nagy nehezen megérkezik a keresett hivatalnok. Valaki Lindbergh nevét ejti ki és

a következő percben szájról-szájra jár a hír: a repülőtér másik oldalán 2 perccel ezelőtt landolt Lindbergh ezredes kis fekete testű, piros szárnyu sportgépe.

A polgári repülőszervezet autobusa éppen abban a pillanatban kanyarodott be a repülőtérre, amikor a kis sportgép zajtalanul végigsiklott a gyepen és lestopolt az egyik hangár előtt. Az autóban csak németi József soffőr ült, aki azonnal megismerte a nyitott gépben felemelkedő Lindberghet. Németi soffőr azonnal odaugrott hozzá és hiányos német nyelvtudással értésére adta, hogy a kisantant gépek érkezése miatt mindenki a repülőtér másik oldalán tartózkodik.

Lindbergh felnyitotta a kis gép ajtaját és a földre ugrott. A soffőr ezalatt lesegítette Lindberghné. A világhírű óceánrepülő Németi soffőr kíséretében a váróterem felé ment, ahol a két távirászt be-

vezette őket az egyik külön szobába. Németi soffőr pedig rákapcsolt az autóbuszra és a repülőtér másik oldalára száguldott a hirrel.

Lindbergh ezredes szürkés-zöld overálban, pilótasapkával a fején mosolyogva áll a váróterem ajtajában, mellette felesége, sportruhában, fején szintén pilótasapkával. A gyermekes arcú, mosolygós kék szemű óceánhős magas, karcsú figurája mellett szinte elvesz feleségének törekény, filigrán alakja. Egy fotóriporter rájuk szegzi gépét. Lindberghné két kezével elfedi arcát és szinte futva bemenekül a váróterem belső szobájába, míg Lindbergh tiltakozó mozdulattal jelzi, hogy nem akarja megörökíteni magát.

Csukott szürke gépkocsi a katonai repülőtér elé gördült és néhány perc múlva Lindbergh ezredes és felesége már robogtak Hafjegan Iuliu professzor lakása felé, ahol Lindberghék az éjszakát töltötték. Kora reggel indultak tovább Prágába, ahonnan Franciaországba repülnek.

Rablótámadás fényes nappal egy amerikai ékszerüzletben

Newyork, szept. 1. Tegnap délután az 5. Avenue egyik felhőkarcolójában vakmerő rablótámadást hajtottak végre. A felhőkarcoló 4-ik emeletén

levő ékszerüzletbe gangszterek hatoltak be, megkötözték a két tulajdonost és 100 ezer lej értékű rablott ékszerrel támasztak ki.

Hamis nyomon

— Regény — 46

Most Hallett vallomása következett, amely világos és határozott volt. Elmondta, hogy Selkirk azzal jött, hogy March hamisan vallott ellene 20 év előtt. Bejelentette, hogy Selkirk visszautasította a följánlott pénzbeli segítséget és azt monddta, hogy 14 fontja van, amit több ideig fog tartani, mint amennyire neki szüksége van.

— Itt van a bíróságon Selkirk? — kérdezte a bíró, amikor Hallett ezredes tanukihallgatása véget ért.

— Nincs, Sir — felelte az ügyész — de úgy hallok, hogy a rendőrség már keresi.

— Mrs. Hallett!...

Ahogy Ray sejtette, Mrs. Hallett vallomása kezdetben tisztára csak Hallett ezredes vallomásának megerősítése volt. De azután közvetlenebb érdekességű kérdés következett:

— Mikor látta utoljára Mr. Marchot?

— Ot nappal ezelőtt, együtt az urammal.

Rav hirtelen megmozdult. Ha Mrs. Hallett adta Marchnak a tüt, akkor csak hétfőn délután adhatta oda. Ugyanaznap délután a tü még Mrs. Hallett prémjébe volt tűzve és a földre esett. Az ügyész fölállt,

— Mutassa meg a tanúnak a melltűt — szólta a szolgának. Rav megfigyelte Mrs. Hallettet, de annak nem változott az arca.

— Ezt a tüt a halottnál találták. Az Oné?

— Az enyém volt. En adtam Mr. Marchnak.

— On nagyon jó barátságban volt az elhunytal?

— Inkább úgy mondanám, hogy barátságos viszonyban, de nem „nagyon jó barátságban” — felelte Mrs. Hallett lelkisínylő mosollyal.

Az ügyész nem ügyelt a mosolyra.

— Ismeri az elhunyt végrendeletének tartalmát? — kérdezte hirtelen.

— Fogalmam sincs róla.

— Nagyon meglepné, ha ezt mondanám, hogy az elhunyt egész vagyonát Onre hagyta?

— Nagyon meglepne, El sem hinném.

— Mindazonáltal így van.

Ray Hallett ezredesre nézett aki előrehajolva figyelt. Az arca olyan megviselt és sápadt lett, hogy Ray alig ismert rá.

— Igaz ez, ... azzal a végrendelettel? — suttogta.

Ray bólintott: — Igen Eldon ma reggel mondta.

— Istenem! — dűnyögte Hallett. Habozott egy percig, aztán fölkel és kiment a terem-ből.

Az ügyész ismét Mrs. Hallett felé fordult: — Mikor adta a tüt az elhunytal?

— O, igen! Tegnap volt egy hete.

Rav visszafordította lélegzetét — Hazugság!... De micsoda merész, veszedelmes, óriási ez a hazugság!

(Folytatjuk)

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

ÁLLÁS

Jómegjelenésű csakis intelligens hölgyeket és urakat szép keresethez juttatunk ügynöki teendők elvégzésével. Cim a kiadóban. 3446.

Kifutófiu felvétetik Str. Dr. Ioan Ciordas 40. 3633

Ügyes fiut szünettanulónak vagy kifutónak felveszek. Weisz, Rimanóczy No 1. 3629

Cipészsegéd vegyes munkára felvétetik Str. Decebal 35. 3630

Jó bizonyítvánnyal bejárónőt szept. 1-re felvesz Salamon, Matei Corvin 10. 3579

Rendszertő, perfekt főzni tudó fiatalabb minden szakkácsnőt, állandó helyre, csakis jó bizonyítvánnyal felveszek. Családias elbánás, jó fizetés. Cim megtudható a kiadóhivatalban. 3590

Bolgár kertész kerestetik 4 hold föld szakszerű megművelésére, részesedés vagy fizetés mellett. Személyesen jelentkezzenek a pályázók dr. Bárdos Imrénél az irodában, Str. Pictor Grigorescu No. 1. II. emelet. 3623

Gyakorlott lapkihordót fixfizetéssel és mellékkeresettel az esti órákra felvesz a „Friss Ujság”. Jelentkezni a kiadóhivatalban: Piafa Mihai Viteazul 4.

Tűzőnő bakkancsmunkához felvétetik. Str. Astra 33. 3627

Perfektül főzni tudó fiatal minden szakkácsnét jó fizetéssel felveszek. Cim a kiadóban. 3548

Bejárónőt takarítás és ebédhordásra felveszek. Nagy Imréné, Str. Părăului 2. szám. 3628

Egy kifutófiu felvétetik a Hargya Uri-u. üzletében. 3634

Kifutót fűszerüzlet felvesz. Str. M. Sorbul 1. Holban uccai piacnál. 3635

VÉTEL-ELADÁS

Rövid, kereszthúr, bécsi gyártmányu zongora nagyon olcsón eladó. Prom Eminescu 34/a. 3632

Egy kézi hajtásu tengeridaráló „Kühne” gyártmány eladó Str. Franceza 12. 2419

Jókarban levő Singer gépet használatra keresek. Str. 20 Aprilie No. 5. 3631

Befőzéshez hólyagpapír és celophan papír kapható a Pásztor Ede ségnél, Piafa Mihai Viteazul 4

KÜLÖNFÉLE

Oradea közelében nagy álló 20 darab jószág részére, lakással kiadó. Cim a kiadóban

SPORT

Fennmarad a Középeurópai Kupa

A Középeurópa Kupa döntőjét még nem játszották le, de nyílt titok, hogy a Középeurópa Kupa válságban van. A Kupa válsága főképpen az olaszoknak köszönhető, akik a Kupa négy résztvevő állama közül háromra megegyeztek. A román szövetséggel egy évre felfüggesztettek minden sportkapcsolatot, a magyarokhoz érte lyes feliratot intéztek, amelyben kijelentették, hogy Toldi. — a magyarok kitűnő válogatott játékosai — többé nem szerepelhet olaszok elleni csapatban, végül kiderült, hogy a csehekhez is intéztek egy dorgáló levelet. A többi országok azonban biztosítani akarják a KK fenntartását és ezért Herzog Ervin, a magyar Szövetség megbízásából leutazik Bukarestbe. Herzog a következő ügyeket akarja elintézni Bukarestben:

A Magyarországi-Románia A és B válogatottjainak október 15. és 16-i mérkőzése. A magyar és román egyesületek között fennálló összes differenciák elintézése. Közös nemzet-

közi program megbeszélése. A KK keretében felmerült ellentétek elsimítása. A KK jelenlegi helyzetének megvizsgálása, az olasz Szövetség magatartásával kapcsolatosan.

Ha ketten teszik ugyanazt...

Az Universitateat csak harmadik meg nem jelenése után törlik a bajnokságról. Mindaddig azonban az U mérkőzéseit is műsorra tűzik a B-osztály-

ban. A NAC visszalépését viszonylag gyorsan tudomásul vették emlékezetesen már más csapatot is állítottak be a helyére.

Nem tetszik a titkos bíróküldés?

A bíróbizottság az A divízió mérkőzéseire „titkos” alapon küld ki bírókat. Az egyesületek azonban úgy látszik, hogy nem bíznak a titkos bíróküldésben, mert közös megegyezéssel jó előre gondoskodnak bíróról. A Ripensia csaknem minden egyesülettel megegye-

zett már a bíró személyében. A Juventus mérkőzéseire közös megegyezéssel a következő bírókat kérték: Xifando, Ceureanu, Picki Kroner és Morar Teofil. A Juventus-Victoria meccsre a következő bírókat kérték: Picki Kroner, Morar Teofil és Ritter

Vasárnap kezdődik a katonai előképzés

Nagyvárad, aug. 31. A pre-militáris ifjak tudomására hoztuk, hogy szeptember 4-én, vasárnap megkezdődik a katonai előképzés.

A nem iskolás katonai előképzős ifjak reggel félnyolckor a gyakorlóterén kötelesek jelentkezni, illetékes alközpontjuknál. A nem jelentkezők a törvény értelmében büntetésben részesülnek. Stroescu Spiridon kapitány, aliaspektor.

Rádió műsor

SZOMBAT

Bucuresti. 7.30 Ritmikus tor na, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13 Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállás jelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közber sport-hírek. 13.40 Gramofonlemez 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.20 Gramofonlemez. 15 Hírek. 16.45 Előadás 19 Katonazene. 20 Felolvasás. 20.20 Munteanu Péter ének. 20.45 Gramofonlemez. 21 Üzenetek. 21.15 Tánzene. — 22.30 Hírek. 22.45 Vendégloji zene. Majd hírek közvetítése külföldre németül és franciául BUDAPEST I. 7.45 Torna. Utána gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13 Déli harangszó. 13.05 Országos Postászerke. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. — 14.30 Hanglemez. 15.35 Hírek. 16 Árfolyamhírek. 17.15 Mesék. 17.45 Pontos időjelzés. 18 Mit üzen a rádió? 18.30 Cigányzene. 19.30 Elbeszélés. 20 Beszékart-zene. 21 A rádió tárgysorsjáték főnyereményének húzása. 22.15 Hírek. 23.30 Időjárásjelentés. 23.35 A rádió szalonzenekara. 24 Hírek német és olasz nyelven. 1.05 Hírek.

NYOMATOTT PASZTOR EDE CÉGNÉL ORADEA